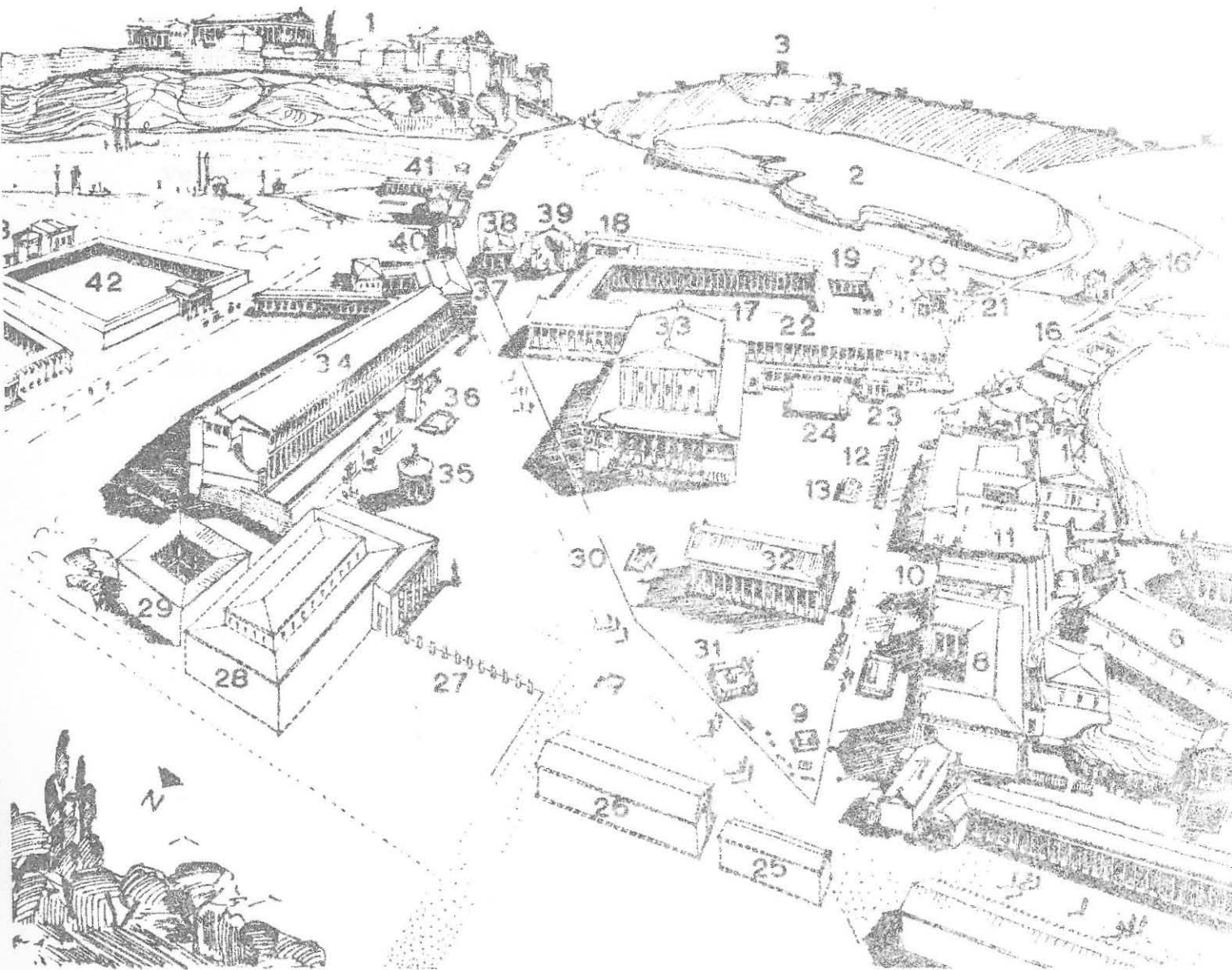

AGORA

1979-5

Under rubrikken *Meddelelser fra Institut for Oldtids- og Middelalderforskning* bringes dokumenter fra instituttets kollegiale organer og øvrige informationer om instituttets aktiviteter og undervisning. Disse meddelelser er underskrevet med navn ledsaget af funktion i de pågældende organer.

Alle øvrige indlæg dækker udelukkende underskriverens/underskrivernes personlige mening.

AGORA
1. årgang 5
september 1979

Redaktion:
Søren Chr. Hindsholm
Peter Terkelsen
Søren Sørensen
Giuseppe Torresin
Simon Laursen

INDHOLD i dette nummer:

FRANZ ELATT v. Otto Steen Due	s. 2
Velkomst til de nye studerende v. redaktionen	s. 6
Om videnskabsteoretisk kursus v. redaktionen	s. 8

Meddelelser fra Institut for Oldtids- og Middelalderforskning

Referater fra IB	s. 10
Referater fra IR	s. 17
Referater fra SN	s. 20
Utile Dulci	s. 22
Læsekreds - Hippokrates	s. 22
Dette semesters undervisning	s. 23

VEDLAGT I DETTE NUMMER: TIMEPLAN OVER E 79-SEMESTRET

Med dette nummer er Steen Rønnow udtrådt af redaktionen, og i hans sted er Søren Sørensen indtrådt. Redaktionen skal takke Steen Rønnow for hans indsats og ønsker ham held og lykke med hans ophold og arbejde i Forbundsrepublikken Tyskland.

FRANZ BLATT

Kun få af instituttets studenter og nu heller ingen mere af sekretærerne husker Franz Blatt personligt. Og dog er det kun 7 år siden han forlod fyrretyve års virksomhed ved dette universitet.

Nu er han død.

Mindeord kan intet føje til hans indsats som videnskabsmand, lærer og administrator eller til de menneskelige værdier, der lå til grund for hans virke. Tilbage er de bøger, han skrev og udgav, de institutioner hvis trivsel han skabte og var med til at skabe og de mennesker, som hver på sin måde ikke ville være helt, hvad de er, uden at have mødt ham.

Franz Blatt var for redelig og nøgtern til selv at se tilbage på sin produktion som et monumentum aere perennius. Han vidste, hvad videnskab er, og hvad der er videnskabens betingelser: at værdien i et videnskabeligt værk også beror derpå, at det i sig har kim til sin egen forældelse, at det ikke afslutter, men begynder, ikke lukker, men åbner for mulighederne for at nå videre. Engang - men det er nok troligt, at både det ene og det andet kobbertag har måttet udskiftes inden - vil både Saxo-ordbogen og Diplomatorium Danicum trænge til revision og nyudgivelse, og der vil udkomme en ny Latinsk Syntax, som bl.a. bygger på Blatts. I sin tale som universitetets rektor til den nyimmatrikulerede

studenter den 5. september 1949 indskærpede han de unge mennesker - med det De, som var en markering af gensidig respekt - følgende: "(Bevidstheden) om det uafsluttede og foreløbige gælder baade arbejdets grundlag - vi taler jo om arbejdshypoteser - og de enkelte kendsgerninger. Fordi den moderne videnskabs erkendelsesindhold principielt er uafsluttet og uafslutteligt - modsat de gamles kosmos - præges videnskabens tidsalder af en rastløs fremdadhigen og en bestandig modløshed. Også De vil lære begge dele at kende. Lærer De ikke modløsheden at kende, kan det betyde, at De er forfalden til specialistens rutine. Den har sin berettigelse og sine glæder, men er ikke nødvendigvis forbundet med en videnskabelig holdning iøvrigt. Det er en erfarings sag, at aandelig udvikling ofte medfører splid i bevidstheden. Den sikkerhed, hvormed livet føres, saa længe horisonten er begrænset, maa vige for uro og tvivl". At man ligesålidt skal studere af eudaimonistiske som af økonomiske motiver var for ham en selvfølgelighed, men den uro, tvivl, modløshed og utilstrækkelighedsfølelse, som han altså erkendte som en pris at betale for forsøget på at nå til sandheden om en sag, bekæmpede han i sin undervisning på en sådan måde, at få af hans studenter har oplevet ham uoplagt og uinspirerende bag et kateder. Hans skolede og metodiske skepsis lammede ham ikke som lærer, men muliggjorde tværtimod "det tvesyn, der er videnskabsmandens styrke, og som kun bliver til en menneskelig brist, hvis det udarter til mangel på holdning". Hans timer var muntre - for alvor. Der til bidrog hans virtuositet i det sproglige udtryk, en evne til at ramme helt præcist, som for ham var mere udpræget,

når han talte, end når han skrev. Han kunne også ramme, så det sved - og sved længe, men kun få forstod ikke, at han dermed ville anspore, ikke slå ned. Der er eksempler på, at han som et uvejr hjemsøgte studenter på deres kollegieværelser, når de ikke passede deres timer.

Som administrator var Franz Blatt i besiddelse af usædvanlige evner og såre langt fra at være en bureaukrat. Det var altid den sunde fornuft og hensynet til øjemedet der var afgørende. En lang række administratorer af fag har ofte nok været mere eller mindre chokeret over dispositioner fra hans side, der tog mere hensyn til sagen end til sagbehandlingsregler, der eventuelt kunne komme i vejen for eller forsinke en rimelig afgørelse. I forhandlinger havde han en mærkværdig evne til at lytte til argumenterne for så, i det øjeblik sagen var moden, at gribe afgørende ind. Hans hjælpsomhed var uhyre, men han foretrak, hvor det var muligt, at udøve den, sådan at modtageren fik liden mulighed for at takke. Måske overdrev han. Mange føler nok nu efter hans død, at der var ting, de ikke nåede at få sagt ham. Men når man forsøgte at nærme sig ham med den slags, skiftede han emne.

Han blev administrator efter at være blevet videnskabsmand. Og, når han blev det, var det også, fordi modløsheden - så meget han end forstod den som et vilkår - dog bed i ham. Men her kunne han gøre nytte. Og også der har han opført monumenter: En af de sager, hvis gennemførelse han følte størst glæde ved, var oprettelsen af et dansk videnskabeligt institut i Rom, som han havde stor andel i. Thi, som han skrev i et brev, også "når Carlsbergfondet en dag ikke er mere (det ske sent), fordi Staten på den ene eller anden måde har slugt det, lige-

som den i tidernes løb har slugt kirkens og adelens gods, vil huset i Valle Giuglia formentlig stadig ligge der". Formentlig - ja, det er nøgternt. Men skulle også huset forsvinde, så vil det der er spillet, malt, tænkt og skrevet stadig være der.

Men hans egentlige livsgerning var her. Der er intet menneske, som dette Institut skylder så meget som ham. Det var ham, der skabte det, opbyggede det og ledede det, indtil han tog sin afsked. Det er karakteristisk for ham, at han ikke - som mange af sine jævnaldrende - som leder af Instituttet oplevede nogen vanskelighed ved styrelseslovens gennemførelse. Det var allerede længe før den for ham en selvfølgelig ting at auctoritas ikke afhænger af titel og løntrin, men af indsigt og personlighed. Da det overvejedes at mildne den meget stive, hierarkiske ledelsesstruktur i Thesaurus i München, vendte han engang hjem fra et møde fuld af vrede og spot over et fransk medlem, der havde afvist alle forslag om demokratisering med ordene "Il faut qu'il soit de l'autorité". Selv havde han autoritet, men det var ikke af den slags, der skal gøres gældende, men af den, der er der.

Det var et tab for os, da han tog sin afsked, og er en sorg, nu hvor han er død. Hvad vi kan gøre og hvad der er det rette at gøre for at takke ham efter hans afgang, er at dyrke vort fag og vore studier, fremme deres muligheder og forsvare deres værdi med den flid og integritet, han i sit virke var eksempel på.

Otto Steen Due

VELKOMST TIL DE NYE STUDERENDE

At vælge græsk eller latin som studiefag er et fortløbende mere og mere originalt valg. Ved selve valget af fag viser I jeres originalitet, og I skal være hjerteligt velkomne som nye medlemmer af den gruppe store originaler, som udgør de klassiske filologer.

Spørg til side. Men vi håber, at I snarest muligt falder til og føler jer hjemme på instituttet blandt oldinge, gamle og mindre gamle, samt selvfølgelig de yngre og de yngste, pigerne på sekretariatet og lærerne. Taler rygget sandt, når vi hører, at der i år er ganske få nye studerende på faget? Hvordan kan vi forklare det? Ikke ved at antage, at studenterne har taget hensyn til beskæftigelsessituationen, for beskæftigelsesmulighederne især for latinere er og har i den sidste tid været særdeles gode, og de vil, i de første mange år, være ganske glimrende. Det viser en række prognoser fra klassikerforeningen. Vi må også lægge mærke til, at man i disse år grundlægger mange nye gymnasier. Men vi tror, at studenter i deres valg har været under indflydelse af den beslutning, som folketinget har taget imod latin i folkeskolen. Til trods for, at den ikke direkte rammer latin i gymnasiet (rent beskæftigelsesmæssigt), har den givet det indtryk, at latinen absolut ikke nyder politikernes, teknokraternes og erhvervslivets bevågenhed. Rigtigt eller forkert, folk har fået det indtryk, at det nu gælder gymnastik og ikke forkalkede fortidslevn som Mikkelsen. Men er dette ikke folkets opfattelse - en Observaundersøgelse i Morgenavisen Jyllands-Posten viser, at der faktisk er flertal for latin, er det i hvert fald cand. psyk. Bente Ørums: „Man løser jo ikke problemerne ved at putte 40 % af en ungdomsårgang ind i noget så dødssygt som gymnasiet. Der lærer

man jo ikke ret meget, der kan bruges til noget. 7

Jeg tror, de fleste mennesker er sådan indrettet, at den teoretiske undervisning skal rlateres til det praktiske liv for at få nogen betydning, og i gymnasiet anstrenger man sig jo ikke særlig meget for at lære noget, der kan bruges i det praktiske liv - hverken i erhvervs-livet eller i tilværelsen som sådan." Med rette har for- manden for historielærerne og samfundslærerne reageret og vist, at i gymnasiet bliver man forberedt til at være be- vidste, kritiske statsborgere. Vi må også helt klart sva- re på sådanne angreb på almindelse og kultur, at der på gymnasiet må være plads til forberedelse til hele li- vet, også den del, der ikke består i at tjene til det daglige brød og parcelhuset, dvs. kunst i alle aspekter, musik, billeder, romaner, teater, ting, som folk ganske vist skal lære at være kritiske over for, men dog også at nyde. Bente Ørum nægter - naturligvis - ikke, at det- te må gælde for det mindretal, som efter hendes mening er teoretisk og bogligt indrettet, et mindretal, hvor hun også selv mener at høre til. Men der eksisterer ikke ar- gumenter for at tro, at små børn er forskellige fra fød- slen og at nogle ikke skulle være i stand til at læse, forstå og nyde Vergil og Horats.

Vi er stolte af, at latin ikke „kan bruges i det praktis- ke liv - hverken i erhverslivet eller i tilværelsen som sådan." Hvad så en tilværelse „som sådan" er for noget.

Pedaktionen:

Giuseppe Torresin

Peter Terkelsen

Søren Hindsholm

Søren Sørensen

Simon Laursen

(Bente Ørum er ansat ved Socialforskningsinstituttet og hendes udtalelse til Information findes i Gymnasieskolen 1979 nr. 15.)

OM SN'S ÆNDRING I EKSAMENSORDNINGEN ANC.VIDENSKABSTEORETISK KURSUS

(Sml. SNs referat 7.1 (10-5-1979) i Agora nr. 3-4)

Efter at Undervisningsministeriet for næsten 10 år siden afskaffede Philosophicum, har der i vores fag været ivrig diskussion om, hvordan man kunne give vores studenter mulighed for at stifte bekendskab med moderne filosofi og filosofiske problemer. Efterhånden har næsten alle fag vedtaget at gøre deltagelse i et videnskabsteoretisk kursus obligatorisk for deres studerende, og i år har også vi ment at måtte gøre det samme. Til forskel dog fra andre fag gælder vor ordning kun for hovedfagsstuderende, bifagsstuderende skal derfor følge de regler om videnskabsteori, som gælder for deres hovedfag, hvadenten de allerede har hovedfag eller agter at tage prøve, når de begynder på hovedfaget. Vor ordning er også liberal ved, at studenterne selv vælger, hvilke kurser de vil følge.

IR vil på et møde d. 30. august få lejlighed til at udtale sig om den ny ordning. Ændringen vil så blive sendt til FSN til godkendelse. Dette vil altså sige, at ordningen - i sin nuværende ordlyd - er trådt i kraft for studerende, der er påbegyndt deres studium 1. september 1979; for øvrige studenter er deltagelse frivillig.

Selve ændringen går ud på, at hovedfagsstuderende og klassisk filologistuderende, når de har bestået bifag, og før de begynder at arbejde med specialet, skal deltage i et af de mange kurser, som kører i dag på universitetet som erstatning for det gamle philosophicum. Studenten vælger selv et af de kurser, som SN det pågældende år har godkendt.

Som eksempel kan nævnes det humanistiske videnskabsteoretiske kursus, som administreres i øjeblikket i to grundformer: som fælles-humanistisk og som tilpasset enkelte fag; og det videnskabsteoretiske kursus ved det teologis-

ke fakultet og kristendomskundskab. Disse (og andre)
kurser slutter med forskellige former for prøve:
skriftlige hjemmeopgaver, bundne opgaver, mundtlig
prøve osv. Vores eksamensordning kræver ikke én be-
stemt form for prøve. Det vil altså sige, at studen-
ten i sit valg af kursus også binder sig til den prø-
veform, som er foreskrevet for kurset.

Redaktionen:

- Giuseppe Torresin
- Peter Terkelsen
- Søren Hindsholm
- Søren Sørensen
- Simpn Laursen

Århus, den 14. maj 1979.

Referat af institutbestyrelsesmøde mandag den 7. maj

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Holger Friis Johansen,
Ole Thomsen, Dorthe Søndergaard, Hans Gregersen.

Fraværende

med afbud: Simon Laursen.

Studienævnets formand, Bodil Due, var indbudt til behandlingen af pkt. k.

1. Meddelelser fra bestyreren.

- a. Instituttet har modtaget ÅUs årsberetning 1977-78 til biblioteket. Interesserede lærere kan rekvirere et eksemplar af beretningen via sekretariatet.
- b. Instituttet har indstillet til universitetet at ansætte Dorthe Fuglede i den ledige 3/4 stilling ved O&M som ikke-videnskabelig assistent med virkning fra 1/6 1979.
- c. Instituttet har fra lønadministrationen modtaget meddelelse om lønsatser pr. 1/4 1979.
- d. Instituttet har fra fakultetet modtaget meddelelse om, at Det faglige Landsudvalgs endelige rapport sandsynligvis kommer til ÅU ca. 15/5. Institutternes udtalelsesfrist løber til 6/6, så det endelige svar kan foreligge inden 1/7, hvor det skal være ministeriet i hænde.
- e. Bestyreren har kontaktet sine to kolleger i henholdsvis København og Odense med henblik på bestyrelsesmøde. Mødet finder sted den 23/5 i Århus.
- f. Instituttet har fra fakultetet fået at vide, at fakultetsrådsmødet 7/5 er blevet aflyst.
- g. Pr. 3/5 afgik Instituttets svar på fakultetets forespørgsel angående Håndbibliotek for kvindeforskning. En kopi ligger til gennemsyn på sekretariatet.
- h. Instituttet har fra ÅUs budgetkontor modtaget en forespørgsel angående behovet for datatransmission ved ÅU. Svaret, der skal foreligge før 18/5, vil gå ud på, at instituttet ikke benytter EDB; men i bestyrelsen ytrede der fra forskellig side ønske om at få undersøgt eventuelle udnyttelsesmuligheder, f.eks. ved henvendelse til Henrik Holmboe. Sagen er stadig på det uofficielle plan.
- i. Instituttet har modtaget en kopi af en skrivelse fra undervisningsministeriet til Københavns Universitet angående kriterier for ansættelser af videnskabelige medarbejdere. Kopien ligger til gennemsyn på sekretariatet.
- j. Instituttet har modtaget en skrivelse fra fakultetet, hvori der henstilles til alle kollegiale organer, ikke at overbebyrde det teknisk-administrative personale ved til stadighed at benytte det til at referere. Det viste sig, at O&M allerede i lang tid har opfyldt skrivelsens intention.
- k. Instituttet har modtaget bevillingsformular for penge til undervisningsassistance, hvoraf det fremgår, at O&M har fået bevilget 56 timer i efterårssemestret 1979. Om fornødent kan der søges om ekstraordinær bevilling, dog senest 14/5 1979. Studienævnets formandens umiddelbare reaktion var glæde over bevillingen, der netop vil kunne klare behovet for

undervisning i nygræsk ved instituttet. Hun anbefalede dog, at der blev søgt om ekstrabevilling til undervisningen i latin for arkæologer og historikere.

Bestyrelsen tiltrådte dette.

Der var undren over, at Indisk Afdeling ikke figurerede på bevillingsoversigten og beklagelse af, at Hjortshøj var forhindret i at møde op. Bestyreren understregede det selvfølgelig i at instituttet også var forpligtet til at varetage Indisk Afdelings tarv og foreslog en undersøgelse af de generelle tildelingskriterier og Indisk Afdelings formelle placering indenfor fakultetet. Denne undersøgelse ville bestyreren sammen med Hjortshøj foretage i samråd med sin stedfortræder og instituttets fakultetsrådsrepræsentant. Også dette tiltrådte bestyrelsen.

Hans Gregersen
referent

Århus, den 23. maj 1979.

Referat af institutbestyrelsesmøde mandag den 21. maj.

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Holger Friis Johansen,
Ole Thomsen, Dorthe Søndergaard, Hans Gregersen, Simon
Laursen.

Til stede som observatør: Erik Hjortshøj.

Der forelå ingen dagsorden.

1. Godkendelse af IB-referater fra møderne mandag den 23. april og mandag den 7. maj.

Referatet fra 23. april godkendtes uden debat.

Vedr. referatet af mødet 7. maj pkt. k forespurgte Hjortshøj for det første, hvorledes ordene "Indisk Afdelings formelle placering indenfor fakultetet" nærmere skulle forstås. Referenten og bestyreren erkendte at formuleringen var uklar: der sigtedes til det forhold - som både de to SN og Institut-
tet i breve af 10/5 til fakultetet havde foreslået ændret -, at fakultetet foretog tildeling af undervisningsassistentmidler institutvis og ikke studienævnsvis. Hjortshøj forespurgte ligeledes, hvorledes ordene om "undren over at Indisk Afdeling ikke figurerede på bevillingsoversigten" skulle forstås. Bestyreren svarede, at når dette dog var sket sidste år, var det mærkeligt, at det rent faktisk ikke var sket i år. Han pointerede, at bestyrer og bestyrelse ikke måtte bringes i en situation, hvor Instituttet favoriserede ét af de derved værende SN, og der var enighed om, at dette måtte undgås.

2. Drøftelse af fakultetets opgørelse over undervisningsbehov.

Idet OT havde konstateret en række mærkværdigheder i opgørelsen vedr. O&M, gennemgik bestyrelsen tabellerne og gennemdrøftede de herudaf fremtrædende problemer.

3. Meddelelser fra bestyreren.

- a) Instituttet har fra SB modtaget brev af 10. maj 1979 vedr. SBs to samarbejdsordninger med institutter. Vedlagt er to brochurer indeholdende oplysninger om lån fra SB, primært til institutter.
- b) Instituttet har modtaget kopi af brev af 14. maj 1979 fra Undervisningsministeriet til ÅU indeholdende oplysninger om, at UM ønsker spørgsmålet om de faglige møder 15. marts genbehandlet, da den hidtidige fremgangsmåde ikke kan accepteres.
- c) Instituttet har fra Engelsk Institut ved ÅU modtaget et eksemplar af dettes nye tidsskrift The Dolphin, med følgeskrivelse af 16. maj 1979.
- d) Instituttet har fra Palle Vinther modtaget brev af 16. maj 1979 indeholdende anmodning om ret til afbenyttelse af et læseværelse i perioden 1. juni til 1. oktober. Bestyrelsen imødekom ønsket ved at tildele et læseapparatslokale, idet den understregede, at lokalet til enhver tid skulle kunne benyttes til dets egentlige formål, og at den forbeholdt sig ret til at tilbagekalde lokalet, hvis nogen skulle få brug for det med henblik på speciale i de klassisk-filologiske fag.

Simon Laursen
referent

Aarhus Universitet
Institut for Oldtids- og
Middelalderforskning

IB-1979-12.1

Århus, den 9. august 1979

Referat af institutbestyrelsesmøde mandag, den 13. juni kl. 10¹⁵
i lærerværelset.

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Holger Friis Johansen, Dorthe
Søndergaard.

Fraværende: Hans Gregersen, Simon Laursen, Ole Thomsen.

Der forelå ingen dagsorden.

1. Referatet af IB-møde den 21. maj godkendtes.
2. Det meddeltes, at der var kommet materiale fra Aarhus Universitets Feriefond med anmodning om at udbrede det.
3. Det var kommet meddelelse om, at materialet fra det faglige landsudvalg var forsinket. Det overlodes til bestyreren at fastlægge procedure for behandling af sagen, så snart nærmere forelå.

Otto Steen Due

AARHUS UNIVERSITET
Institut for Oldtids- og
Middelalderforskning

IB-1979-13.1

Århus, den 9. august 1979

Referat af institutbestyrelsesmøde torsdag, den 2. august kl. 10¹⁵
i lokale 134, bgn. 323.-----

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Holger Friis Johansen,
Ole Thomsen, Dorthe Søndergaard.

Til stede som observatør: Erik Hjortshøj.

Fraværende: Hans Gregersen, Simon Laursen.

Man gennemdrøftede betænkningen og det pålagdes Ole Thomsen og
undertegnede at udarbejde udkast til næste bestyrelsesmøde den
16.

(Da der siden er indkaldt til bestyrermøde i Odense den 16., er
bestyrelsesmødet rykket frem til den 15.).

Otto Steen Due

Århus, den 22. august 1979.

Referat af institutbestyrelsesmøde onsdag den 15. august 1979.

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Holger Friis Johansen, Ole
Thomsen, Dorthe Søndergaard, Simon Laursen.

Fraværende

med afbud: Hans Gregersen.

Til stede

som observator: Erik Pihlkjær Hjortshøj.

Der forelå ingen dagsorden.

1. Godkendelse af referater fra bestyrelsesmøderne 18.6. og 2.8.
Begge referater godkendtes.

2. Meddelelser fra bestyreren.

a. Instituttet har fra Det humanistiske Forskningsråd modtaget brev af 29.6.1979 indeholdende bevilling af kr. 59.836 til studentermedhjælp til færdiggørelse af manuskript til ord-bog over dansk middelalderlatin, den såkaldte Danske du Cange. Vedlagt som bilag er Vejledning om anvendelsen af be-villinger og aflæggelse af regnskab, blanket til regnskabs-aflæggelse og vejledning til udfyldning af denne. Da OSD gjorde opmærksom på, at man ikke havde søgt om bevil-ling til studentermedhjælp, oplyste HFJ, at han efter at have taget kontakt med Det humanistiske Forskningsråd havde fået bekræftet, at der forelå en fejltagelse, og at rådet agtede at rette fejlen.

b. Instituttet har modtaget kopi af brev af 24.7.1979 fra Carl F. Wandel til rektor for Christian Albrechts universitetet i Kiel. Vedlagt som bilag er en opgørelse over Aarhus Universi-tets aktiviteter og ønsker om aktiviteter med universitetet i Kiel. Instituttets ønske om kontakt med "Seminar für klas-sische Philologie" er foreslået fremmet.

c. Instituttet har fra AU modtaget brev af 6.8.1979 indeholdende indkaldelse af forslag til biarrangementer i forbindelse med FNs kvindekongres 1980, som foreslået i brev af 19.7.1979 fra rektorkollegiet til universiteterne, hvilket brev er ved-lagt som bilag. Bestyrelsen mente ikke at kunne foreslå sådan-ne arrangementer.

d. Instituttet har modtaget brev af 10.7.1979 fra Det humanistiske Fakultet, indeholdende oversigt over undervisningsassistance-bevillinger for E 79.

e. Instituttet har modtaget brev af 5.7.1979 fra B. Dalsgaard Larsen. Vedlagt er kopier af beretninger om studieophold i Rom og om studierejse til Venezia.

Endelig henledte bestyreren bestyrelsens opmærksomhed på punkt 18 af referat af møde i Det humanistiske Fakultetsråds Forretnings-udvalg mandag d. 11.6.1979, vedr. håndbibliotek for kvindeforsk-ning.

Bestyreren henstillede, at man snarest muligt indgiver overslag over behov for fotokopiering i E 79.

3. Behandling af udkast til svar til det faglige landsudvalg.
Man foretog en let kritik af det af OSD og OT udarbejdede udkast og pålagde samme at omredigere med henblik på bestyrelsermøde i Odense 16.8. og IR-møde 30.8.
4. Evt.
HFJ orienterede kort om rekonstruktionsbestræbelserne fra Classica et Mediaevalia.

Simon Laursen
referent

den 15. august 1979

Referat af institutrådsmøde mandag, den 14. maj 1979.

Til stede: Otto Steen Due (bestyrer), Ole Thomsen, Bodil Due, Holger Friis Johansen, Giuseppe Torresin, Poul Ole Jastrup, Erik Hjortshøj (fra 10³⁰ til 12⁰⁰), Dorthe Søndergaard, Ulla Jelsgaard, Søren Hindsholm, Hans Gregersen, Steen Rønnow, Simon Laursen.

Fraværende: Erik Ostenfeld, Bent Dalsgaard Larsen, Søren Sørensen, Finn Lyngholm Christensen.

1. Godkendelse af dagsorden.

Man vedtog at behandle punkt 8 før punkt 7.
I øvrigt godkendtes dagsordenen.

2. Godkendelse af referater fra det ordinære møde den 19. februar og fra det ekstraordinære møde den 30. april.

Til referatet fra mødet den 19. februar ønskede Ole Thomsen til punkt 6 at meddele, at hans redegørelse i Agora ikke var fremkommet, da hele sagen skulle opsummeres i løbet af maj og juni måned, hvorefter en redegørelse som den lovede ville kunne blive mere fuldkommen, og G. Torresin ønskede til samme punkt en tilføjelse af det af ham stillede forslag om, i overensstemmelse med det faglige landsudvalgs principper, at optage kontakt med AUC og undersøge mulighederne for fælles aktiviteter.

Vedr. referatet fra mødet den 30. april meddelte bestyreren, at skrivelsen var afsendt, og efter en oplæsning af denne tilsluttede rådet sig dens indhold.

3. Bemærkninger til referater fra IB-møderne d. 12.2; 19.2; 26.2; 5.3; 19.3; 26.3; 2.4; 23.4.

Til referatet fra 12.2: intet.

Til referatet fra 19.2 knyttede bestyreren en meddelelse om, at kontakten til Institut for de eksakte videnskabers historie var blevet etableret.

Til referatet fra 26.2: intet

- - - 5.3: -

- - - 19.3: -

- - - 26.3: -

- - - 2.4: -

- - - 23.4: -

4. Meddelelser fra bestyreren.

a) Instituttet har fra universitetet modtaget genpart af ansættelseskontrakt af 18. maj 1979 mellem Århus Universitet og Dorthe Fuglede.

- b) Instituttet har 10. maj til Det humanistiske Fakultet afsendt følgeskrivelse til brev fra SN for de klassiske fag samme-
stedshen af samme dato og til brev fra SN for indisk samme-
stedshen af samme dato.

5. Meddelelser fra studienævnet.

Bodil Due (formand for SN) meddelte, at man var ved at være fær-
dige med filosofiordningen, og at man atter var gået i gang med
behandling af bifag i Oldtidskundskab.

6. Meddelelser fra fakultetsrådet.

Ole Thomsen (fakultetsrådsrepræsentant) gjorde rede for aspekter
af debatten i rådet og rådførte sig med IR.

7. Fordeling af undervisning i Efteråret 79 og forår 80.

Idet Holger Friis Johansen i sin egenskab af bestyrerens sted-
fortræder og derved forslagsstiller til undervisningsfordeling
overtog ledelsen af mødet, redegjorde han for sit arbejde med
fordelingen: efter normal praksis havde han fra SN modtaget en
ønskeseddel, der imidlertid dette år havde en særlig karakter,
idet SN havde opstillet to modeller for forløbet af undervis-
ningen, hvilke begge var blevet gennemarbejdet; resultatet var,
såvidt han kunne skønne, acceptabelt for alle, idet han dog kun-
ne konstatere gennemgående utilfredshed; for så vidt angik fra-
værende lærere, foreslog han, at IB bemyndigedes til at træffe
foranstaltninger i tilfælde af, at disse fandt deres program
uacceptabelt; alle havde fået en blanding af de forskellige ty-
per undervisning, idet dog der var taget hensyn til, at visse
forløb givet lå hos bestemte, og at ingen fik over 10 skema-
timer, det var tilstræbt, at alle fik mindst én tekstgennemgang,
og propædeutikken var delt mellem flere.

I den efterfølgende debat vedtoges det at nonvægte eksamensvej-
ledning.

I den efterfølgende rundspørge konstateredes det, at alle lære-
re, skønt utilfredse, kunne acceptere fordelingen.

8. Rapport fra vægtningsudvalget.

Idet indledningsvis Bodil Due protesterede mod den i vægtnings-
udvalgets skrivelse foreslåede nulstilling af væggtimer, på
hvilken protest man konkluderede, at de af Bodil Due påtagne til
godtgørelse henstående timer bør refunderes, gik man over til
en mere generel debat, hvorunder en række forhold blev således
berørt, at det blev klart, at IR og SN må foretage en indbyrdes
debat for at afklare disse forhold, hvilken debat man da kon-
kluderede skulle foretages, før sagen skulle gendebatteres i
IR, idet samtidig bestyreren kunne konstatere, at vægtningsud-
valgets forslag var taget til følge.

9. Evt. nykonstituering af udvalget vedr. efteruddannelse af gym-
nasielærere. (Hidtidige medlemmer: G. Torresin, O. Thomsen,
Peter Terkelsen, Steen Rønnow).

Straks ved behandlingens begyndelse meddelte Steen Rønnow, at
han ikke ønskede at fortsætte som medlem af udvalget. I den
efterfølgende debat vedtoges det at supplere udvalget med Otto
Steen Due og Søren Hindsholm.

Giuseppe Torresin understregede, at udvalgets kommissorium er at undersøge muligheder for at efteruddanne. Dette skulle ske såvel direkte som indirekte igennem formidling af udarbejdelse af materialer til undervisning i oldtidskundskab.

Bodil Due rejste kort spørgsmålet, hvorvidt udvalget ikke snarere burde sidde under SN.

Holger Friis Johansen mente, at udvalget måtte tage arbejdet med og for et bifag i oldtidskundskab ved universitetet i betragtning, og udtrykte i den forbindelse frygt for ressourceproblemer, hvis begge aktiviteter skulle foretages, hvilken frygt Ole Thomsen understregede var ubegrundet.

10. Evt. nykonstituering af udvalget vedr. efteruddannelse af folkeskolelærere. (Hidtidige medlemmer: Preben Steen Sørensen, B. Dalsgaard Larsen, Otto Steen Due).

Da der af det oprindelige udvalg kun var Otto Steen Due tilbage, vedtoges det at supplere dette med Ole Thomsen og Søren Kindsholm. Holger Friis Johansen gav udtryk for den opfattelse, at det er instituttets pligt at tage arbejdet med begyndere i latin op, idet han måtte konstatere, at tyngdepunktet for denne aktivitet efter bortfaldet af latin i 9. klasse måtte ligge i 1.G, subsidiært i 10. klasse. Som væsentligste opgave så han udarbejdelsen af et nyt lærebogssystem i latin for begyndere, hvilket system i øvrigt Ole Thomsen oplyste om, at man allerede havde taget initiativer til udarbejdelsen af, og mente, at det var vigtigt i den forbindelse at sætte sig i kontakt med klassikerforeningen.

G. Torresin og O.S. Due gav udtryk for nødvendigheden af også at genskabe den kontakt til folkeskolens latinske samarbejdskomité, som ved Preben Steen Sørensens udtræden var gået tabt. Under debatten udtrykte P.O. Jastrup tvivl om, hvorvidt udvalget gjorde nytte, og hvorvidt det var muligt ikke mindst for universitetsfolk at udarbejde et nyt lærebogssystem.

Hertil svarede O. Thomsen og O.S. Due, at instituttet måtte stille sig til rådighed for at se, om det var til nytte.

B. Due understregede, at man burde sætte sig i kontakt med den gruppe, der beskæftigede sig med det nye lærebogssystem. Man vedtog at ændre udvalgets navn til "Udvalg vedr. undervisning af begyndere i latin".

11. Evt. nykonstituering af publikationsudvalget (Hidtidige medlemmer: Ole Thomsen, Erik Ostenfeld, Ole Smith.).

På baggrund af det nært forestående bestyrelsesmøde besluttedes det at udskyde punktet til senere behandling.

12. Forberedelse af Institutbestyrelsesmøde den. 23. maj.

Bestyrelsen redegjorde for planerne, der indbefattede diskussion af landsplanudvalgets indstilling, af muligheden for adgang til de elektroniske medier, af publikation i bred forstand og af en revision af Jensen og Goldschmidt.

13. Evt.

Intet

Den 11. juni 1979.

Referat af studienævnsmøde tirsdag den 29. maj.

Til stede: Bodil Due (formand), Giuseppe Torresin, Simon Laursen,
Steen Rønnow.

Fraværende

med afbud: Erik Ostenfeld, Hanne Dittmer.

ad 1 Godkendelse af dagsordenen.

Dagsordenen blev godkendt.

ad 2 Godkendelse af referat fra mødet den 10. maj.

Næstformanden beklagede, at følgende var faldet ud:

ad 7 (slutningen):

Formanden påtog sig at fremskaffe statistisk materiale til drøftelsen af de fagpolitiske aspekter samt at skrive et foreløbigt svar til Dalsgaard Larsen.

ad 8 Undervisning i middelalderlatinske tekster:

SN vedtog at bemyndige formanden til at svare Dalsgaard Larsen, at man principielt var enig i hans vurdering af det vigtige i at fremme studiet af Middelalderen men at man ikke for øjeblikket kunne lægge sig fast på et bestemt timetal.

Således ændret blev referatet vedtaget.

ad 3 Meddelelser fra formanden.

SN har modtaget:

a. Skrivelse fra Damsgaard Madsen om forsøg på elementær undervisning i græsk sprog for historikere.

SN udtalte sin støtte til dette initiativ og erklærede sig villig til - om ønsket - at bidrage til oprettelse af studiekredse med fagets ældre studerende.

b. Skrivelse fra FSN med forespørgsel om evt. godskrivning af tværfag.

c. Det endelige Tværfagsprogram.

d. Ansøgning om mundtlig prøve i Klassisk Arkæologi.

e. Referater fra Studienævnet i Odense.

ad 4 Meddelelser fra FSN.

Intet.

ad 5 Oldtidskundskab.

a. Drøftelse af statistik vedr. fagpolitiske aspekter.

Formanden refererede oplysninger indhentet fra Klassikerforeningen: Antallet af 1. g-klasser var 1/8-77 689 med 1 time ugl. i oldtidskundskab, mens der var 642 2. g-klasser, der skulle have 2 timer ugl. I 1978 var der registreret 372 klasser flere og tilgangen i 1979 ventes at blive endnu større. Behovet for undervisning i oldtidskundskab kan således ikke på nogen måde dækkes af institutternes kandidatproduktion under de nuværende studieordninger.

SN konkluderede deraf, at oprettelse af et bifag i Oldtidskundskab ikke kunne skade kandidater uddannet efter de traditionelle studieordninger, men derimod øge antallet af kvalificerede kandidater.

b. Behandling af udkast fra Klassikerforeningens arbejdsgruppe.

På baggrund af en orientering om udviklingen på institutterne i København og Odense, der begge var positivere end tidligere, samt en rekapitulation af debatten på det foregående møde, drøftede SN udkastet.

Studienævnet gav udkastet - med forbehold for detaljer - sin principielle tilslutning, samt ønskede at modtage yderligere materiale (f.eks. i form af en studievejledning men ikke en egentlig eksamensordning, som man fandt burde udarbejdes af SN i samarbejde med institutterne i København og Odense) fra arbejdsgruppen. Derudover bemyndigedes formanden til at optage kontakt med Historisk Institut og Institut for Klassisk og Nærorientalsk Arkæologi.

ad 6. Fastsættelse af næste møde.

Man enedes om at afholde næste møde mandag den 27. august kl. 10.15.

ad 7. Evt.

Problemerne omkring ressourcer til Latinsk Stil I (specielt omgængere) og Græsk Stil II blev berørt.

Steen Rønnow
næstformand

UTILE DULCI

Det lyder af latin og er det også, endda fyldt med traditioner, der går årtusinder tilbage. I antikken var det et motto, i dag en institution.

Thi således kalder man den forening, som alle, både studenter og medarbejdere, ved Institut for Oldtids- og Middelalderforskning betragter som deres naturlige samlingspunkt både når det drejer sig om fester og om mere kulturelle aktiviteter. I første omgang henvender foreningen sig især til den store mængde nye studenter, der fulde af forventninger glæder sig til (eller frygter) synet af dem, der fra gammel tid har befolket instituttet.

En glimrende lejlighed til denne oplevelse kan man få fredag d. 14. september kl. 19.30 i Finnebyens Forsamlingshus, Bornholmsvej 1 (et kort over lokaliteterne kan ses på opslagstavlen ved instituttet), hvor der arrangeres årets rusfest med de kendte specialiteter fra bestyrelsens køkken. Prisen er som sædvanlig rimelig, ikke mindst for russerne: 35 kr. for ældre studenter og lærere, 25 kr. for de nye. Vel mødt!

P.f.v.

PETER TERKELSEN

Læsekreds - Hippokrates.

Vi har i en mindre gruppe planlagt at afsætte nogle timer i efterårssemestret til læsning af bl.a. Hippokrates $\text{Περὶ αἰέρων καὶ ὀδόντων}$. Alle som måtte være interesserede i at være med indbydes til et aftalemøde fredag d. 7. sept. kl. 13 i fagudvalgets lokale.

Simon & Peter.

LATINSK STIL I OG II

I god forståelse og med studienavnets formands billigelse og med almenvellet i sigte har undertegnede to stilundervisere byttet hold, således at G. Torresin i E.79 underviser i LATINSK STIL LL og P.O. Jastrup i LATINSK STIL L. Om LATINSK STIL L se nedenfor.

LATINSK STIL II samler 1) alle som stiler mod hovedfags-eksamen i latinsk stil, 2) alle som tidligere har fulgt Latinsk Stil I, men endnu ikke har indstillet sig til eksamen eller er gået op med et mindre tilfredsstillende resultat.

Tider: Latinsk Stil I, O. Jastrup, fredag 13-15 i 323/222,
Latinsk Stil II, G. Torresin, fredag 14-16 i 323/218.

G. Torresin / O. Jastrup.

Latinsk Sproghistorie

Undervisningen i Latinsk Sproghistorie tænkes ikke gennemført som samlet oversigt over lydlæren, formlæren, syntaksen, stilhistorien, Latinens placering i forhold til andre indoeuropæiske sprog og til andre italiske sprog, dens senere differentiering i de romanske sprog. Disse ting skal studeres og der findes meget velegnede hjælpemidler. Formålet vil være ved eksemplificering at demonstrere den sproghistoriske tilgangs almene og specielle relevans for tekstforståelsen i særdeleshed og sprogforståelsen i almindelighed og det sproghistoriske værktøjs nyttighed i det daglige arbejde med teksterne. Pointen er ikke - og kan

ikke være - at gøre jer eksamensklare på dette kæmpfelt på 2x15 timer, men at give jer bedre forudsætninger for og forøget lyst til at studere videre selv.

Otto Steen Due.

GRÆSKE HISTORIKERE

Der læses Xenophon's Hellenica I-II bog. Jeg har valgt Xenophon, fordi han - skønt længe forsømt - i de allersene-
ste år har været genstand for flere spændende fortolkninger og I og II bog, fordi de udgør et passende hele inden for værket og omhandler episoder, der er meget væsentlige for forståelsen af det atheniensiske demokrati i slutningen af det 5. årh., og fordi de giver god mulighed for sammenlig-
ning med Thukydid, Lysias og Aristoteles.

Blandt de vigtigste værker om Hellenica kan jeg foreløbig henviser til Breitenbach's Xenophon-artikel i RE IX A 2 (findes også som særtryk fra Stuttgart 1966 med titlen, Xenophon fra Athen), sammes disputats fra 1950, Historio-
graphische Anschauungsformen Xenophons, H. Baden, Unter-
suchungen zur Einheit der Hellenica Xenophons, Diss. Ham-
burg 1966, W.P. Henry, Greek Historical Writing. A Histo-
reographical Essay based on Xenophon's Hellenica, Chicago 1967, W.E. Higgins, Xenophon The Athenian, The Problem of
the Individual and the Society of the Polis, 1977, J. Luc-
cioni, Les Idées Politiques et Sociales de Xenophon, Paris 1947 og E.M. Soulis, Xenophon and Thucydides, Athen 1972.
Desuden kan jeg anbefale Rainer Nickel's beretning i
Erträge der Forschung, bind III fra 1979 om Xenophon-
forskningen.

GRÆSK STIL I

Kurset sigter mod de skriftlige prøver til 1. del/bifag og omfatter græsk syntaks såvel teoretisk som praktisk. Timerne vil foregå dels som diskussion af udvalgte problemer,

dels som gennemgang af opgaver både versioner, stile og syntaksopgaver.

For en ordens skyld gør jeg opmærksom på, at kurset, der strækker sig over 2 semestre, ikke kommer hvert år, men højst hvert andet.

Bodil Due.

GRÆSK ELEGI OG JAMBE

Tirsdag 13-15 i 323/222, første gang 11. sept.

Beregnet både for 1. og 2. del. Text som anført i læseplanen. Elegien tænkes tilcodeset med læsning af et passende udvalg af Theognis, eller "Theognis", hvortil indledning vil blive givet i første dobbeltime. I semestrets slutning tænkes læst "iambe", repræsenteret af Archilochos.

GRÆSK SPROGHISTORIE

Onsdag 13-15 i 323/222, første gang 12. sept.

Beregnet for både 1. og 2. del, samt for lingvister. Text som angivet i læseplanen. Efter en kort orienterende indledning i første dobbeltime vil timerne i alt væsentligt blive anvendt til examinerisk gennemgang dels af indskriftligt overleverede, dels, når det er nærliggende, at litterære dialekttexter. Første hovedinteressefelt bliver ionisk.

NB! Deltagerne gøres opmærksomme på, at Institut for Lingvistik i efterårssemestret ved lektor H. Holmboe afholder "Gennemgang af græsk sproghistorie og græske dialekter" (2 ugtl. timer, aftalemøde torsdag d. 6 september kl. 15 på Inst. f. Ling. - se Læseplanen s. 75). Der er - trods titlerne - ikke tale om uagt-som dublering af undervisningen, idet Holmboe vil koncentrere sig om et samlet overblik over sprogets

historie med hovedvægt på de ældste faser, medens den ovenfor skizzerede undervisning får sit tyngdepunkt i praktisk indførelse i læsning af nogle af de græske hoveddialekter. Det anbefales meget dem der har tid dertil at følge begge gennemgange!

LATINSK PROSA FOR BEGYNDERE

Mandag 13-14, tirsdag, onsdag og torsdag i 323/222, første gang tirsdag d. 11. sept.

Det forventes at alle begyndere i Latin (bifag, hovedfag, kl. fil.), men ingen andre, deltager i denne undervisning. Text som angivet i læseplanen. Læsningen vil i begyndelsen foregå ret langsomt og blive ledsaget af detaljeret syntaktisk analyse; siden vil tempoet blive sat væsentligt i vejret. Der læses først Tusc. Disp. 3. bog, dernæst efter aftale enten mere af samme værk eller repræsentative prøver på andre former for senrepublikansk prosa.

Til første time bedes forberedt lib. III. §§ 1-2 (til og med cedat).

NB! DA JEG I BEGYNDELSEN AF SEPTEMBER DELTAGER I DEN 7. INTERNATIONALE KLASSIKERKONGRES I BUDAPEST, PÅBEGYNDES MIN UNDERVISNING EN UGE SENERE END ANGIVET I LÆSEPLANEN.

H. Friis Johansen.

VERGILS ÆNEIDE VII BOG

Torsdag 13-15 i 325/420.

Som allerede nævnt i sidste nummer af Agora vil jeg denne gang gennemgå en bog fra "Iliade"-delen af Vergils Æneide, og da jeg går ud fra, at sidste halvdel af dette værk er ret ukendt for de fleste, vil jeg tage 7. bog, da den indeholder forudsætningerne for at forstå resten. Iøvrigt har jeg tænkt mig, at det skal være en traditionel tekstgennemgang, der kan følges af alle, der har været igennem det propædeutiske poesikursus. Teksten er R.A.B. Mynor's

Oxford-udgave og/eller C.J. Fordyce's kommenterede udgave af VII. og VIII. bog (P. Vergili Maronis Aeneidos libri VII-VIII with a Commentary by C.J. Fordyce, Oxford University Press 1977). Til første time vil jeg bede Jer læse de første 36 vers.

LATINSK STIL I

Bemærk ændring af lærer, tid og sted! Undervisningen vil finde sted fredag 13-15 i 323/222 ved undertegnede.

Kurset er beregnet for dem, der har afsluttet det propædeutiske år og ikke tidligere har fulgt et kursus i latinsk stil.

Lærebøger, som bedes medbragt til første time:

Thure Hastrup: Latinsk Sprogfærdighed,

J.W. Madvig: Latinsk Ordføiningslære.

Yderligere vejledning om ordbøger o.l. vil blive givet i første time, fredag d. 7. september.

Poul Ole Jastrup.

LITTERATURANALYSE OG -TEORI

1. Vi begynder med Horats' Kleopatra-ode (1.37) og Hanne Smiths folkning deraf i: *Nunc est bibendum - a Literary Analysis of Horace's Cleopatra Ode, Classica et Mediaevalia Francisco Blatt septuagenario dedicata*, 1973, ss. 280-289.
Dels ved at sammenligne denne tolkning med traditionelt filologiske, dels ved selv at forsøge os med komplette-
rende analyse vil vi søge at vurdere den valgte metode. Til placering og mere generel vurdering af denne og de andre analysemetoder vil vi benytte Kurt Aspelin, *Textens dimensioner*, Stockholm 1975, som er bestilt hjem i AB.
2. Dernæst vil vi bruge Fædrusanalyserne i: *Fabel og Samfund* af Kragelund, Krogh, Skafte Jensen og Friis-Jensen, *Museum Tusulanum* 32-33, 1978, ss. 55-75, på tilsvarende måde.
3. Endelig vil vi på samme vis gå til nogle allerede klassiske analyser, nemlig Petronius- og Ammianus Marcellinus-afsnittene (rummer også iagttagelser om Seneca, Tacitus og Augustin) i Erich Auerbach, *Mimesis*, ss. 37-98 i den danske udgave (1965).

Meget slagordsagtigt kan vi siges med 1, 2 og 3 at have nærmet os - og forhåbentlig i tidens løb fået profileret - hhv. *nykritik, strukturalisme og Geistesgeschichte*.
- Vores teoribog - Aspelin - sammentænker strukturalisme og *marxisme*.

Alle de analyserede tekster er på latin (og gymnasieanvendelige). Bliiver der mere tid, ville jeg gerne have lejlighed til at behandle den *psykoanalytiske* tilgang til (antik) litteratur; en måde at gøre det på er at behandle

4. "*Oedipe*" sans complexe, kap. IV i J.-P. Vernant, P. Vidal-Naquet, *Mythe et tragédie en Grèce ancienne*, Paris 1972. Den analyserede tekst vil vi i så fald (især) benytte i dansk oversættelse.

Om et kursus som dette gælder det i endnu højere grad end sædvanlig, at udbyttet vil vokse med deltagernes stædige krav om oplysning. Men I må være belavet på, at vi skal οὐκ ἔστιν med tryk på præfikset.

MILES GLORIOSUS

Nogle bibliografiske bemærkninger.

Miles hører til blandt de berømteste Plautuskomedier. Den fik stor indflydelse på moderne teater lige siden renaissancen, men den største succes fik Miles dog i det XVIII og XIX århundrede på amatørteaterne (gymnasie- og studenterscener). Var de civilisterne, præsterne og skolelærere, der hævnede sig på deres militære rivaler? Samtidig skrev Holberg Jacob von Tyboe, som drillede begge kategorier, magistre og stortalende soldater (og forresten mere efterlignede Terents' Eunuch end Miles). Cfr. Lorenz, Anhang til Miles 230-47; W. Andersen, Ill. Dansk Litteraturhistorie II, 52-57.

Plautus' Miles er kun én af de mange komedier, hvor figuren Miles Gloriosus optræder (Curculio, Epidicus, Poenulus, Truculentus, til dels Pseudolus og Bacchides, Terents' Eunuchus) og den var en fast person i komediens verden: cfr. Capt. 57 f.:

hic neque peiurus leno est nec meretrix mala
neque miles gloriosus (cfr. Ter. Eun. 35 ff.)

Militærfiguren i Commedia dell'Arte har alle disse komedier bag sig, men naturligvis især Miles' 1. scene.

Miles er fra mange synspunkter en ikke særlig typisk Plautus-komedie. For det første mangler kun Miles og Asinaria blandt de 20 komedier sangpartier, cantica, Terents' komedier er også uden cantica, bortset fra rudimentære rester i Andria (den ældste!) og Adelphoe, men har rig polymetrie, d.v.s. at der i nogle scener skiftes uafbrudt fra ét metrum til et andet. I Miles og Asinaria finder vi derimod store afsnit i det samme metrum.

Det vil altså sige, at vi i Miles kan koncentrere os om grundigt at læse de vigtigste latinske metra og ad den vej blive fortrolige med den latinske prosodi (det er den latinske prosodi, der er vanskelig, ikke den latinske metrik!). Den bedste introduktion er Fr. Crusius - H. Rubenbauer,

Römische Metrik. Eine Einführung, München 1958 og senere genoptrykt. Eller: D. S. Raven, Latin Metre, London 1965. M. Drexler (tilhænger af ictus) Einführung in die röm. Metrik, W.B. 1967 er først nyttig, efter at man behersker grundreglerne. Det samme kan siges om W. M. Lindsay, Early Latin Verse, Oxford 1922, på trods af titlen en række undersøgelser om nogle problemer. Grundig og klar er på italiensk C. Questa, Introduzione alla metrica di Plauto, Bologna 1967. Klare forklaringer på elementære grundforhold også i Ussing: Græsk og romersk Metrik, Kbh. 1893. Om ictus-teoriens historie se nu W. S. Allen, Accent and Rhythm, Cambridge 1973, især ss. 341-59.

Hvad angår kompositionen er det største problem i Miles dette: at handlingen i de enkelte scener skrider meget langsomt frem, omhyggeligt forberedt og udtømmende forklaret (Miles er den længste latinske komedie): der mangler altså i Miles den slags overgange, som overlades til publikums intuition og som er typiske for Plautus og efter hvad vi nu ved også for Menander: der mangler i Miles de situationer, som kun er antydnet i teksten og som gestus og scenisk bevægelse (og måske musik) skal bringe til fuld udfoldelse. På den anden side lægges der i de enkelte scener op til intriger, som IKKE får nogen udvikling senere. Også det væsentlige element i andet akt, dets inventio comica, en hemmelig gang i en væg, igennem hvilken pigen kan gå frem og tilbage fra Miles' hus til elskerens arme hos den gæstfri nabo, glemmes helt i komediens anden del. Hvordan forklarer vi det? Skal vi her se følgerne af den kompositions måde, som Terents brugte og undskyldte ved at sige, at også Plautus havde brugt den i kontamination? d.v.s. indførelse af en eller flere scener fra en anden komedie i den komedie som man oversætter. Skønt man i dag kan spore en vis aprioristisk modvilje mod kontaminationshypoteser, finder en sådan hypotese endnu en bred tilslutning i tilfældet Miles. Vi, der naturligvis ikke når at læse hele Miles, vil dog få mulighed for at tage stilling til kontaminationspro-

blemets væsentlige elementer, hvis vi når til v. 873. Netop i de to første scener af 3. akt kan vi forsøge at skelne det, som vi kan antage for at være en "plautinsk udvidelse" (for at bruge E. Fraenkels terminologi i *Plautinisches im Plautus*, Berlin 1922 - men en italiensk oversættelse, Firenze 1960 har vigtige tilføjelser) fra det, som vi muligvis skal anse for at være følgerne af en kontamination. Sml. også Gordon Williams, "Evidence for Plautus' workmanship in the Miles" i *Hermes* 86 (1958) 79 ff.

K. Gaiser, "Eine neu erschlossene Menander-Komödie i *Poetica* I (1967) 436 ff. dss. *Die röm. Komödie, Plautus und Terents W.d.F.* 205 ff. har foreslået Menanders *Ephesios* som original for *Miles*. Vi skal naturligvis også tage stilling til dette problem. Hvordan rekonstruerer man tabte komedier? Hvem er disse sene epistolografer og erotiske forfattere, som man citerer i den forbindelse? Men, hvis originalen ikke er Menanders, så må vi indrømme, at de forskellige forfattere af den nyere komedie havde langt flere kompositionelle motiver og livsanskuelser til fælles, end vi i andre sammenhænge plejer at antage. Vi kan for eks. sammenligne nogle scener i *Aulularia*, *Mercator* og *Trinummus* (også i forbindelse med Theophrasts *περὶ γάμου*) i Terents' *Eunuch*, i Menanders *Äspis*, og også sammenligne andre miles-figurer i andre komedier. Jeg ved ikke, om vi alle har tid og forudsætninger for at trænge ind i problemerne om den græske nyere komedie. Men alle, også 1.årsstuderende, kan dog let sætte sig ind i disse problemer ved hjælp af C. Hoeg, *Introduktion til Plautus, Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning* 1931 og oversættelser af Menanders *Dyskolos* ved O. S. Due (Gyldendal 1961) og *Samia* ved J. Thomsen (*Mus. Tusc.* 1977). E. W. Mandley, *Menander and Plautus*, London 1968, en sammenligning af *Bacchides* og *Dis exapaton*, det største stykke (loo vers), hvor vi direkte kan se en Plautus, der "oversætter" sin original, findes nu i tysk oversættelse i W.d.F.bindet om Plautus og Terents s. 249 ff.

Principielt: erfaringen viser, at det er klogt af den latin-studerende at bruge det kvantum græsk, han nu en-

- G. Michant, *Histoire de la comédie romaine*, 2 vol. Paris 1920
W. Beace, *The Roman Stage*³, London 1968
G. Duckworth, *The Nature of Roman Comedy*, Princeton 1952.

Mange af disse bøger vil normalt ikke være at finde på semesterhylden, men på deres plads. Andre lige så vigtige vil altid være at finde på semesterhylden og citeres derfor ikke her.

Til sidst vil jeg gøre opmærksom på "Das römische Drama" herausgegeben von Eckard Lefèvre (WB 1978), som vil være et udmærket hovedværk til latin bifag (eller nogle kapitler fra den plus andre bidrag fra W.d.F.-bindet om Plautus og Terents.)

Giuseppe Torresin.